

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1652. usque ad annum 1662

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1779

VD18 90119185

§. 86. Poloni a triplici hoste pressi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67372)

Sæc. XVII. ditione Calendarium Gregorianum ob
 A. C. 1655. fervari jussit: postea Lutheranismum
 tium remisit, & unacum Serenissima
 Conjuge sua ex Rheingravorum gene
 orta coram Archiepiscopo & Electore
 Moguntino die trigesima Decembris
 Guirceburgi fidem Catholicam palam
 professus est, non sine ingenti Catho
 licorum jubilo. Fertur, quod Sath
 nas, cum aliquot post annis Eychen
 dii ex Energumeno sacris exorcismi
 pelleretur, edixerit, Christianum Prin
 cipem esse ejus Apostatam, eoque
 suo obsequio & a fide Lutherana
 Catholicos transisset: verum hujus
 lationis fides sit penes Authorem
 cobum Hackium.

*Norma fid.
Hack.*

§. LXXXVI.

Poloni a triplici hoste pressi.

*Tuld. Hist.
rer. l. 5.
Priet. An-
nal. mund.*

Cum Alexius Michelovicus magnus
 Moschoviæ Dux Polonicam ditam
 nem hostili exercitu, jam anno prior
 invasisset, Carolus Gustavus Sueciæ
 hujus inopinæ irruptionis opportunitatem
 in rem suam versa, hoc anno arma
 versus Poloniæ Regem parabat, jactans
 novi belli obtentu, quod Calimirus
 æque ac olim Sigismundus Reges
 legitimos Sueciæ hæredes dicerent,
 tamen ipsa, quod oppressis Catholicis
 Luthe

Lutheranæ sectæ incrementa in hoc Sæc. XVII.
 Regno promovere intenderet; satis e- A. C. 1655.
 nim aperte suum in Catholicos odium
 in Norimbergensi Conventu prodiderat,
 ubi inter epulas cum suis sæpius in
 Papæ excidium propinatis poculis po-
 tabat: Nihilominus studiose suum oc-
 cultabat consilium, missisque ad An-
 glos, Lusitanos, Moschos, imo & ad
 Cæsarem Legatis, singulis significari
 voluit, ut a novo tanti belli apparatu
 nil sibi metuerent, eoquod duntaxat
 fines suos adversus hostium quorumvis
 pericula tutari intenderet; Imperator
 tamen, Bavarus, & alii Electores ac
 Principes Catholici, quamvis Suecum
 contra nuperæ pacis leges quicquam
 acturum haud sperarent, ne tamen ad
 subitam invasionem imparati essent,
 militum delectus haberi jusserunt. Pau-
 lopost Carolus Rex cum Moschoviæ
 Duce, contra quem ire simulabat, foedus
 iniit: Hic autem inde animosior factus,
 Lithuanos a Mohiloviæ urbis obsidione
 repulit, iteratoque prælio sedit, ac
 Cosaccos Tartarosque sibi conjunxit,
 quorum ope suffultus, Smolenskum,
 Palatini socordia, necnon Vilnam pri-
 mariam Lithuanæ urbem Radzevillii
 Gubernatoris, ut putabatur, ignavia &
 civium pusillanimitate, aliasque urbes
 cepit, totamque Lithuaniam qua late
Hist. Eccles. Tom. LXII. S patet,

Sæc. XVII. patet, sanguine, incendiis, prædis & A. C. 1655. terrore implevit: Majoris mali periculo territus Joannes Casimirus Rex, Varsoviae comitia habuit, in quibus Proceres petebant, ut in Palatinum obtemerere traditam urbem animadvertetur, Ducalis Prussia præsidario militibus firmaretur, & si Carolus Gustavus conducias cum Uladislao Rege cum Suecia Regina pactas violaturus esset, æquis viribus retunderetur, hancque in rem Moschi & Cosaki precibus præmiis ad opem ferendam incitarentur. Præprimis vero Protestantes Lutheranae sectæ libertatem requirebant, quæ nisi mox concederetur, majora mala minitabantur. Postmodum Janus Radzevillius, ut impactam sibi calamitatem amoliretur, in Senatu defuncto Lithuaniae statu perorans, sexaginta vexilla Moschis adempta præterea ducentos quinquaginta captos adduxit tandem militum convocatione Regi relicta, die vigesima prima Junii comitatus finis imponebatur, exigua prorsus felici successus spe; eoquod in Procerum potissimis privata dissidia, aut discordia prævalerent, & Protestantium plerique Sueco adventanti obviam eundi, suasque res eidem sectæ affinitate conjuncto dedere, quam Regis justitiam exequi mallent, etsi adhuc pudor, me-

Sæc. XVII.
A. C. 1655.

tusque eos in officio paulisper contine-
ret. Jamjam die vigesima Julii Guit-
tebergus Suecici exercitus Imperator,
viam monstrante Rativæo Polono pro-
ditore, cum viginti suorum millibus
in Poloniam penetraverat, positisque
prope Hoffitettam castris, transmissio-
que Notessa flumine Polonos ad pri-
mum Suecorum conspectum profugos
ad deditionem compulit, pactis hisce
legibus. I. Christophorus Brinus Opa-
linicius Posnaniensis, & Andreas Grut-
zienicus Calissinus Palatini fidem suam
mox Sueco Regi obstringerent, eidem-
que bonorum Ecclesiasticorum proven-
tus, regiosque redditus & jura cede-
rent. II. Posnaniam, Calissiam, Ma-
serinum, aliasque commodiores urbes
Suecus possideret. III. Quo quisque
genere natus, vel qua religione imbu-
tus fuerit, in ea relinqueretur. IV. Ne-
mo ob religionem molestaretur, om-
nesque sua Tempia & Scholas retine-
rent. V. In sæcularium Nobilium Do-
mos milites non immitterentur, & trans-
gressores severe plecterentur. VI. Sue-
cus omne imperium in has Provincias
exerceret, & violatis hisce legibus Po-
loni Regis bona in ærarium Sueco re-
ferrentur. His pactis die vigesima quinta
ejusdem Mensis subscribere Palatini,
& Sueci uno quasi momento incruenta

Sæc. XVII. prorsus felicitate ditionem quadraginta
A. C. 1655. passuum millibus extensam sibi vendi-
 carunt: insuperhabita autem pastorum
 fide Sueci Ecclesiasticorum prædiis me-
 lites imponebant, eosque illorum re-
 ditibus alebant: Guittæbergus quoque
 cum recente milite Posnaniam re-
 movit, cui ipsemet Rex Carolus tra-
 ducto e Suecia in Pomeraniam ex-
 citu prope Colum oppidum sese con-
 xit, ubi Christophorus Præzimisius
 Polono Rege missus Orator, bellum
 precabatur, æquisque conditionibus
 pacem exorabat, hanc in rem ap-
 offerens locum, qui non plus duode-
 cim leucis utrinque distaret: Hic
 Suecus ludificans respondit: *liberum
 vestrum Regem ad me veniendi molestia,
 ego brevi illum conveniam.* Hoc contem-
 ptu irritatus Poloniæ Rex, uxore
 Cracoviam dimissa, Procures ad
 dicendam injuriam, tuendamque
 triam luculenta oratione incitabat.
 Suecus vero rapido armatae felicitate
 cursu die secunda Septembris Gnesna
 urbem ultro apertam ingenti pompa
 ac triumpho ingrediebatur, nullo
 repugnante Varsoviæ præcipuam
 zovix urbem occupans prope Lovitiam
 Polonos post acre ac pertinax certamen
 fudit, trajectaque Vistula pluribus
 titus urbibus, denuo Casimiri cop-

ad flumen Danajecium profligavit, **Sæc. XVII.**
 ipsumque Regem per Hungariam in Si- **A. C. 1655.**
 lesiam profugere compulit: inde Casi-
 mirus Leichium Legatum ad Suecum
 decrevit, pacis condiciones oblaturum;
 quas tamen Carolus arroganti hoc re-
 sponso dimisit: „indignum esse, ut Rex
 „Regno exutus de pace in suo exilio a-
 „geret, potius Regiæ suæ fortunæ ob-
 „livisceretur, cum Carolus jamjam Var-
 „soviæ de Reipublicæ commodo in co-
 „muniis proxime celebrandis sine Casi-
 „mirus prospecturus esset:„ Demum
 Suecus Sueffam oppidum, necnon Cra-
 coviam die decima septima Octobris
 deditione cepit, inter condiciones in
 favorem Catholicæ Religionis firmata
 hac lege, ut *libertas Religionis Catholicæ*
Romanæ, ejusque Sacramentorum admini-
stratio, & pietatis illius publicum exerci-
tium, in urbe Cracovia imperturbata, &
plena permitteretur. Ecclesiæ, Paræciæ,
Collegia, Monasteria, Conventus, Xeno-
dochia, omnesque aliæ domus, quæ ab sa-
cratis Deo viris aut mulieribus habitantur,
inviolatæ permanerent, quæ non hospitio
militum, non equorum stabulo, nisi id ma-
xima & evidens protegendi urbem, conser-
vandique necessitas imperet, designarentur,
neque militibus prædæ darentur, sed cum
omnibus hominibus, fortunisque eorum &
suppellectile ab hostili direptione, injuriaque

Sæc. XVII A. C. 1655 arcerentur. Ecclesiasticis omnibus, tam
 secularibus, quam regularibus ex utroque
 sexu, sine ullius rei violatione ibi esse
 pacatis, ac liberis liceret; proventibus
 privilegiis, villis, ac prædiis eos frui, &
 gaudere paterentur. Cum hac addita
 tamen, ut ipsi quiete vivant, ac debita
 obedientia, & fide in Regiam Suecicam
 iuramentum præstati sint; neque tumultus
 quæquam, aut contentionis contra Regem,
 quæquamque præsidium & regimen vel modum
 tur ipsi, vel exsequantur, neque moliantur
 aut exsequendum curent, siue publice,
 private id fieri possit. Si de fortunis
 censibusque ac redditibus, similiter
 laici alii, in Palatinatibus, & Provinciis
 vectigalium impositorum onera persoluant.

Interea Petrus Ivannovicus Molitor
 rum Præfectus Lublinum opulentam
 Poloniæ minoris urbem ad deditio-
 compulit, & quamvis civibus, & Ec-
 clesiasticis vitæ gratiam, liberam
 bonorum possessionem pollicitus esset,
 nihilominus violata pactorum fide
 blinenses pro redimenda urbis suæ
 reptione ad gravissimas pecuniarum
 merciumque exactiones adegit, & Chri-
 stiani facci Hebræos in suburbiis latitantes
 ex improvviso obruerunt, aliis obtrun-
 tis, & non paucis in Synagoga exultantibus
 postea arci ignem injecere, incendium
 vix non in urbem propagato: Exaudire
 batur per

batur horrendus puerorum ploratus, Sæc. XVII.
 & foeminarum ululatus, crudelique hoc A. C. 1655.
 spectaculo ad quatrimum protracto
 Tempia flammis consumpta, homines-
 que affati inter extrema dolorum ex-
 tingui cernebantur: nec tamen adhuc
 cessatum a rabie; supererant enim ad-
 huc Carmelitarum, Bernardinorum &
 Brigitinorum Cænobia, in quibus Re-
 ligiosi obtruncati, Sanctimoniales aliæ
 raptæ, aliæ abstractæ, pluresque a
 Cosaccis misere interemptæ fuerunt.
 Insuper postrema Novembris die Sue-
 cus Prussiam Regalem invasit, capto-
 que Stratioburgo Thorunium, Elbin-
 gam, Braunsbergam aliasque urbes
 eundo & redeundo interceptit, & po-
 tissimas partim civium metu, partim
 proditione in suam redegit potestatem:
 vicissim vero, cum Cosackorum cladem
 a Tartaris in Ukrania illatam vindicare
 niteretur, hi Suecos adorti una omnes
 internecione deleverunt, nequidem oc-
 cisorum cadaveribus parcentes. Enim-
 vero Tartari parta hac victoria Polonis
 favere simularunt, crudelius tamen au-
 xiliatores, quam ipsimet hostes desæ-
 viebant: unde Casimirus Rex omni ope
 destitutus, quovis pretio pacem redi-
 mere statuit, ipse etiam Imperator ad
 Suecum cum Polono reconciliandum
 omnes vires suas, incassum tamen, im-
 pendit.

S 4 §. LXXXVII.